

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

27. veebruar 2014*

Apellatsioonkaebus — Riigiabi — Abikavad, mille raames antakse abi sotsiaalkortereid ehitavatele ühingutele — Kokkusobivaks tunnistamise otsus — Siseriiklike ametiasutuste poolt liidu õiguse järgimiseks võetud kohustused — ELTL artikli 263 neljas lõik — Tühistamishagi — Vastuvõetavuse tingimused — Põhjendatud huvi — Õigus esitada hagi — Isiklikult ja otseselt puudutatud abisaajad — Mõiste „suletud ring”

Kohtuasjas C-132/12 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 29. veebruaril 2012 esitatud apellatsioonkaebus,

Stichting Woonpunt, asukoht Maastricht (Madalmaad),

Stichting Havensteder, varem Stichting Com.wonen, asukoht Rotterdam (Madalmaad),

Woningstichting Haag Wonen, asukoht Haag (Madalmaad),

Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl, asukoht Eindhoven (Madalmaad),

esindajad: *advocaat* P. Glazener ja *advocaat* E. Henny,

apellatsioonkaebuse esitajad,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: H. van Vliet, S. Noë ja S. Thomas, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano, kohtunikud A. Borg Barthet ja E. Levits (ettekandja),

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: ametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 17. aprilli 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 29. mai 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Stichting Woonpunt, Stichting Havensteder (varem Stichting Com.wonen), Woningstichting Haag Wonen ja Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl paluvad oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 16. detsembri 2011. aasta määruse kohtuasjas T-203/10: Stichting Woonpunt jt vs. komisjon (edaspidi „vaidlustatud kohtumäärus”), milles Üldkohus jättis rahuldamata nende hagi, millega nad palusid tühistada komisjoni 15. detsembri 2009. aasta otsuse K(2009) 9963 (lõplik) Riigiabi E 2/2005 ja N 642/2009 – Madalmaad – Olemasolev abi ja spetsiaalne projektiabi elamuehitusega tegelevate ühingute jaoks (edaspidi „vaidlusalune otsus”).

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

- 2 Vaidluse aluseks olevad faktilised asjaolud on Üldkohus esitanud vaidlustatud kohtumääruse punktides 1–14 järgmiselt:
 - „1 Hagejad [...] on Madalmaades asutatud elamuehitusega tegelevad ühinged (*woningcorporaties*, edaspidi „*woco'd*”). *Woco'd* on mittetulundusühingud, kelle ülesanne on omandada, ehitada ja anda üürile eluasemeid, mis on peamiselt mõeldud ebasoodsas olukorras isikutele ja sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele. *Woco'd* tegelevad ka muuga, näiteks kõrgema üüriga korterite ehitamine ja üürileandmine, korterite ehitamine müügiks ning üldistes huvides olevate hoonete ehitamine ja üürileandmine.
 - 2 Komisjon võttis 15. detsembril 2009 vastu [vaidlusaluse] otsuse.
 - 3 Mis puudutab esiteks abi E 2/2005, siis teatasid Madalmaade ametiasutused 2002. aastal komisjonile *woco'd*ele mõeldud üldisest riigiabisüsteemist. Kuna komisjon leidis, et *woco'd*e rahastamise meetmed võib kvalifitseerida olemasolevaks abiks, võtsid Madalmaade ametiasutused oma teatise seejärel tagasi.
 - 4 14. juulil 2005 edastas komisjon Madalmaade ametiasutustele nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 – millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL artikli 107] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339) – artikli 17 alusel kirja, milles ta kvalifitseeris *woco'd*ele mõeldud üldise riigiabisüsteemi olemasolevaks abiks (abi E 2/2005) ja avaldas kahtlust, kas see on ühisturuga kokkusobiv. Kõigepealt märkis komisjon, et Madalmaade ametiasutused peavad *woco'd*ele usaldatud avaliku teenuse osutamise ülesannet muutma nii, et sotsiaalkorterid oleksid mõeldud ainult ebasoodsas olukorras isikute või sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevate rühmade selgelt määratletud sihtrühmale. Ta rõhutas, et kogu *woco'd*e äritegevus peab toimuma turutingimustel ja seda ei või toetada riigiabiga. Lõpuks leidis komisjon, et sotsiaalkorterite pakkumine peab olema kohandatud ebasoodsas olukorras isikute või sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevate rühmade nõudlusele.
 - 5 Pärast selle kirja saatmist alustasid komisjon ja Madalmaade ametiasutused läbirääkimisi, et viia abikava ELTL artikli 106 lõikega 2 kooskõlla.
 - 6 Vereniging van Institutionele Beleggers in Vastgoed, Nederland [...] (Madalmaade institutsionaalsete kinnisvarainvestorite ühing) esitas 16. aprillil 2007 komisjonile kaebuse *woco'd*ele antava abi kohta. 2009. aasta juunis ühines selle kaebusega Vesteda Groep BV.

- 7 Madalmaade ametiasutused tegid 3. detsembri 2009. aasta kirjas komisjonile ettepaneku Madalmaade poolt võetavate kohustuste kohta *woco*'dele mõeldud üldise riigiabisüsteemi muutmiseks.
- 8 Üldise riigiabisüsteemiga hõlmatud meetmed, millega Madalmaad[e Kuningriik] *woco*'sid toetas ja mida on menetluses E 2/2005 käsitletud, on järgmised:
- a) riigigarantii garantiifondi antud laenudele sotsiaalkorterite ehitamiseks;
 - b) eluasemete keskfondi abi, projektiabi või ratsionaliseerimisabi sooduslaenude või otsetoetuste kujul;
 - c) kohaliku omavalitsuse poolt maa müümine turuhinnast madalama hinnaga;
 - d) õigus võtta laenu Bank Nederlandse Gemeenten'ist.
- 9 Komisjon kvalifitseeris [vaidlusaluses] otsuses iga nimetatud meetme riigiabiks ja asus seisukohale, et Madalmaade sotsiaalkorterite rahastamise süsteem kujutab endast olemasolevat abi, sest see loodi enne EÜ asutamislepingu jõustumist Madalmaades ning hilisemad reformid ei ole seda märkimisväärselt muutnud.
- 10 [Vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 41 märkis komisjon:
- „Madalmaade ametiasutused kohustsid muutma *woco*'de funktsioneerimist ja neile eeliseid andvaid meetmeid. Erinevate muudatuste kohta esitasid Madalmaade ametiasutused komisjonile sätete projektid. Uued normid kehtestati 1. jaanuaril 2010 jõustunud ministri uue dekreediga ja uue eluasemeseadusega, mis jõustub 1. jaanuaril 2011. [...]”
- 11 Komisjon analüüsis *woco*'de rahastamise süsteemiga seotud abi E 2/2005 – Madalmaade ametiasutuste võetud kohustuste tulemusel muudetud kujul – kokkusobivust. Ta leidis [vaidlusaluse] otsuse põhjenduses 72, et „sotsiaalmajutusealase tegevuse, see tähendab eraõiguslikele isikutele mõeldud eluasemete ehitamise ja üürileandmisega, sealhulgas abiinfrastruktuuride ehitamise ja hooldamisega seonduva tegevuse jaoks [...] antav abi on ELTL artikli 106 lõikega 2 kooskõlas”. Komisjon nõustus seega Madalmaade ametiasutuste võetud kohustustega.
- 12 Mis puudutab teiseks abi N 642/2009, siis teatasid Madalmaade ametiasutused 18. novembril 2009 halvas olukorras olevate linnapiirkondade renoveerimiseks antava abi uuest kavast, mida nimetatakse „spetsiaalne projektiabi teatavatele linnaosadele” ning mida saavad *woco*'d, kes tegutsevad väljavalitud linnapiirkondades. Seda uut abikava tuleb kohaldada samadel tingimustel nagu Madalmaade ametiasutuste võetud kohustuste tulemusel muudetud olemasoleva abi kavassee kuuluvaid meetmeid.
- 13 Abi N 642/2009 antakse otsetoetustena, mida maksab Centraal Fonds Volkshuisvesting (eluasemete keskfond) eluasemete ehitamise ja üürileandmise eriprojektide elluviimiseks piiritletud geograafilistel aladel, mis vastavad kõige vaesematele linnakogukondadele. Seda rahastatakse uuest maksust, mida võetakse *woco*'delt, kes tegutsevad väljaspool tundlikke linnaalasid.
- 14 Komisjon asus [vaidlusaluses] otsuses seisukohale, et abi N 642/2009 on ühisturuga kokkusobiv. Ta leidis, et „[e]raõiguslikele isikutele mõeldud eluasemete ehitamiseks ja üürileandmiseks, sealhulgas lisainfrastruktuuride ehitamiseks ja hooldamiseks, ning üldistes huvides olevate hoonete ehitamiseks ja üürileandmiseks antav abi on ELTL artikli 106 lõikega 2 kooskõlas”. Komisjon otsustas seega uute teatatud meetmete suhtes vastuväiteid mitte esitada.”

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtumäärus

- 3 Apellandid esitasid Üldkohtu kantseleisse 30. aprillil 2010 ELTL artikli 263 alusel hagi, milles palusid vaidlusaluse otsuse tühistada.
- 4 Oma nõuet põhjendasid apellandid erinevate väidetega.
- 5 Kuigi komisjon ei esitanud formaalselt sellesisulist vastuväidet, vaidlustas ta siiski kõigepealt kõnealuse nõude vastuvõetavuse, väites esiteks, et abi E 2/2005 käsitlevas osas ei puuduta vaidlusalune otsus apellante isiklikult ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses, ning teiseks, et nimetatud apellantidel ei ole põhjendatud huvi esitada tühistamishagi vaidlusaluse otsuse selle osa peale, mis käsitleb abi N 642/2009.
- 6 Neil asjaoludel otsustas seega Üldkohus teha kõigepealt otsuse selles küsimuses.
- 7 Esiteks tuvastas Üldkohus, et osas, milles vaidlusalune otsus käsitleb abi E 2/2005, ei ole apellandid selle adressaadid ja meenutas vaidlustatud kohtumääruse punktis 29, et sellistel asjaoludel ei saa ettevõtja vastuvõetavalt vaidlustada komisjoni otsust, millega keelatakse sektori abikava, kui otsus puudutab seda ettevõtjat vaid põhjusel, et ta kuulub asjaomasesse sektorisse ja et ta on selle kava raames antava abi potentsiaalne saaja, ning leidis seejärel selle kohtumääruse punktis 30, et nii on see ka hagiga, milles palutakse tühistada otsus, millega komisjon, kes on protokollinud siseriiklike ametiasutuste võetud kohustused, tunnistab siseturuga kokkusobivaks asjaomasesse abikavasse tehtud muudatused.
- 8 Käesoleval juhul tuvastas Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 31 ja 32, et *woco* staatus omistatakse objektiivsete kriteeriumide põhjal, millele võib vaidlusaluses otsuses käsitletud abi E 2/2005 potentsiaalsete saajatena vastata määramata arv majandustegevuses osalejaid.
- 9 Üldkohus järeldas sellest, et ainuüksi *woco* staatus ei võimalda asuda apellantidel seisukohale, et vaidlusalune otsus puudutab neid abi E 2/2005 käsitlevas osas isiklikult.
- 10 Seejärel asus Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 38–50 apellantide argumente kummutama.
- 11 Kõigepealt märkis ta, et juhtumid, mis olid aluseks nendele Euroopa Kohtu otsustele, millele apellandid oma seisukoha põhjendamiseks viitasid, see tähendab 17. jaanuari 1985. aasta otsus kohtuasjas 11/82: Piraiki-Patraiki jt vs. komisjon (EKL 1985, lk 207) ning 22. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-182/03 ja C-217/03: Belgia ja Forum 187 vs. komisjon (EKL 2006, lk I-5479), erinevad Üldkohtu menetluses olevast juhtumist, kuna nende kahe Euroopa Kohtu otsuse puhul kuulusid hagejad rühma, mis ei saanud pärast asjassepuutuvate otsuste vastuvõtmist enam suurened.
- 12 Seejärel leidis Üldkohus, et apellandid ei saa väita, et tõenäosus, et mõnele institutsioonile antakse uus *woco*’na tegutsemise luba, on väga väike, ega ka seda, et varem loa saanud *woco*’d olid vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise ajal identifitseeritavad. Üldkohus tuletas sellega seoses meelde, et nende õigussubjektide, kellele meedet kohaldatakse, arvu või isegi isiku kindlaksmääramise võimalikkus ei tähenda seda, et neid subjekte tuleb pidada meetmest isiklikult puudutatuks.
- 13 Vastates apellantide argumendile, mille kohaselt ei mõjuta vaidlusalune otsus olemasolevaid *woco*’sid samamoodi kui tulevikus loa saavaid *woco*’sid, rõhutas Üldkohus kõigepealt, et selles otsuses käsitletud abikava tunnistati tuleviku suhtes siseturuga kokkusobivaks. Seejärel meenutas ta, et see, kui meede mõjutab majandustegevuses osalejat majanduslikult rohkem kui tema konkurente, ei võimalda seda majandustegevuses osalejat individualiseerida. Lõpuks leidis Üldkohus, et apellandid kuuluvad objektiivsete kriteeriumide alusel kindlaksmääratud majandustegevuses osalejate kategooriasse, millest nad ei eristu.

- 14 Üldkohus järeldas sellest vaidlustatud kohtumääruse punktis 52, et osas, milles vaidlusalune otsus käsitleb abi E 2/2005, ei puuduta see apellante isiklikult.
- 15 Teiseks leidis Üldkohus vaidlusaluse otsuse abi N 642/2009 puudutava osaga seoses, et apellandid ei saa uue abi hindamise raames viidata varasemale olukorrale, mis oli väidetavalt soodsam. Rõhutades, et vaidlusalune otsus tunnistab abi, mille potentsiaalsed saajad apellandid on, ühisturuga kokkusobivaks, nentis Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 63, et apellandid ei ole tõendanud oma põhjendatud huvi vaidlusaluse otsuse vaidlustamise vastu abi N 642/2009 puudutavas osas.
- 16 Seega jättis Üldkohus kogu hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

Poolte nõuded

- 17 Apellatsioonkaebuses paluvad apellandid Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtumäärus;
 - saata kohtuasi tagasi Üldkohtule, ja
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 18 Komisjon palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja apellantidelt.

Apellatsioonkaebus

- 19 Oma apellatsioonkaebuse põhjenduseks esitavad apellandid kolm väidet. Esimese väite kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi, hindas väärtalt asjakohaseid faktilisi asjaolusid ja rikkus põhjendamiskohustust, sest seadis vaidlusaluse otsuse peale abi E 2/2005 käsitlevas osas esitatud hagi vastuvõetavuse sõltuvusse sellest, kas apellandid on tegelikud või potentsiaalsed abisaajad. Teise väite kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi, hindas väärtalt asjakohaseid faktilisi asjaolusid ja rikkus põhjendamiskohustust, sest ta sedastas vaidlustatud otsuse kohta osas, milles see puudutab abi E 2/2005, et apellandid ei kuulu olemasolevate *woco*'de „suletud ringi”. Kolmanda väite kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi, hindas väärtalt asjakohaseid faktilisi asjaolusid ja rikkus põhjendamiskohustust, sest leidis, et apellantidel puudub põhjendatud huvi esitada tühistamishagi vaidlusaluse otsuse peale osas, milles see käsitleb abi N 642/2009.
- 20 Kuna apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitatud esimese kahe väitega vaidlustatakse Üldkohtu hinnang, mille viimati nimetatud andis apellantide hagi esitamise õigusele, siis tuleb neid käsitleda koos pärast kolmanda väite analüüsi.

Kolmas väide

Poolte argumendid

- 21 Kõigepealt väidavad apellandid, et Üldkohus eeldas vaidlustatud kohtumääruse punktis 59 ekslikult, et abi N 642/2009 kohaldamise tingimused määrasid kindlaks siseriiklikud ametiasutused, mitte komisjon.

- 22 Seejärel märgivad apellandid, et Üldkohus järeldas vaidlustatud kohtumääruse samas punktis ekslikult, et apellantidel puudub põhjendatud huvi seepärast, et ei ole kindel, et teistsugustel tingimustel oleks komisjon abikava heaks kiitnud.
- 23 Lõpuks leiavad apellandid, et selles olukorras jättis Üldkohus ekslikult tähelepanuta nende etteheite, et nende menetlusõigusi on rikutud, sest neile ei võimaldatud huvitatud poole staatust.
- 24 Komisjon rõhutab, et kuna abi N 642/2009 kujutab endast uut kava, siis ei saa apellandid viidata vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisele eelnenud fiktiivsele olukorrale, mis oleks neile soodsam.
- 25 Seega tuleks see väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

- 26 Apellantide esimese argumendi kohta tuleb märkida, et Üldkohus ei sidunud apellantide põhjendatud huvi vaidlusaluse otsuse vaidlustamise vastu abi N 642/2009 puudutavas osas küsimusega, mil määral määras selle abi kohaldamise tingimused kindlaks komisjon ise või tegid seda Madalmaade ametiasutused.
- 27 Seevastu osas, milles nimetatud otsus käsitles uut teatatud abi, piirdus Üldkohus põhjendatud huvi puudumise põhjendamisel vaidlustatud kohtumääruse punktis 58 sedastusega, et apellandid ei saa viidata sel eesmärgil niisuguse varasema olukorra olemasolule, kus abi anti soodsamatel tingimustel kui vaidlusaluses otsuses ette nähtud tingimused.
- 28 Seoses teise argumendiga olgu märgitud, et sellega kritiseeritakse vaidlustatud kohtumääruse punktis 59 esitatud täiendavat põhjendust, mille ümberlükkamine ei võimalda tunnustada apellantide põhjendatud huvi.
- 29 Igal juhul, nagu rõhutab ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 36, tõlgendavad apellandid vaidlustatud kohtumääruse nimetatud punkti ilmselgelt valesti. Nimelt ei ilmne sellest punktist, et apellantidel ei ole põhjendatud huvi seepärast, et ei ole kindel, et komisjon oleks abikava teistsugustel tingimustel heaks kiitnud. Üldkohus soovis lihtsalt üle kinnitada, et apellandid ei saanud käesoleva juhtumi asjaoludel tugineda vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisele eelnenud olukorrale, mis oleks neile soodsam olnud, sest neil ei olnud tekkinud kavandatud abi suhtes ühtegi õigust.
- 30 Kolmanda argumendiga seoses on Euroopa Kohus juba sedastanud, et kui hageja palub tühistada komisjoni vastuväidete esitamata jätmise otsuse hageja menetlusõiguste rikkumise tõttu, peab ta tõendama, et teatatud meetme esialgse uurimise etapis oleks komisjonil pidanud ilmnema kahtlusi meetme ühisturuga kokkusobivuse kohta (vt selle kohta 24. mai 2011. aasta otsus kohtuasjas C-83/09 P: komisjon *vs.* Kronoply ja Kronotex, EKL 2011, lk I-4441, punkt 59).
- 31 Käesolevas asjas tunnistati vaidlusaluses otsuses uus abi eelneva uurimise tulemusena siseturuga kokkusobivaks. Kuivõrd apellandid on selle potentsiaalsed saajad, ei saa nad väita, et Üldkohus rikkus nende menetlusõiguste rikkumise tõttu õigusnormi.
- 32 Seega tuleb kolmas väide põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

Esimene ja teine väide

Poolte argumentid

- 33 Esiteks väidavad apellandid, et kuna nad olid abi E 2/2005 saajad enne selle muutmist vaidlusaluse otsusega, siis lähtus Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktides 44 ja 45 ekslikult sellest, et apellandid on muudetud abikavast potentsiaalsed abisaajad ning leidis seetõttu, et see otsus ei puuduta neid isiklikult. Nimelt seatakse uute abi andmise tingimustega, nagu need on pärast vaidlusaluse otsuse tulemusel tehtud muudatusi, apellantide varasem olukord suuresti kahtluse alla.
- 34 Ühelt poolt, kui tekib olemasolevate laenude, mis anti vana kava alusel ja mille maksetähtpäev saabub pärast vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist, refinantseerimise vajadus, on nende tagamine võimalik ainult siis, kui *woco* vastab abi E 2/2005 raames uuesti kindlaks määratud tingimustele.
- 35 Teiselt poolt, kui laenud olid antud varem rahastamiskõlblikele investeeringutele, mida pärast vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist ei saa enam fondi poolt tagatuna rahastada, tuleb neid investeeringuid nende laenude maksetähtpäeva saabudes rahastada ilma tagatiseta võõrvahendite abil.
- 36 Eeltoodust tulenevalt erineb apellantide faktiline olukord nende *woco*'de olukorrast, kes ei olnud enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist luba saanud.
- 37 Teiseks leiavad apellandid, et Üldkohus määratles mõistet „suletud ring” liiga kitsalt.
- 38 Näiteks jättis Üldkohus nende väitel vaidlustatud kohtumääruse punktis 46 ekslikult arvesse võtmata asjaolu, et tulevikus ei saa Madalmaades olema uusi, *woco*'na loa saanud institutsioone, pidades seda asjaolu üksnes oletuseks.
- 39 Üldkohus rikkus apellantide väitel ka õigusnormi, nõudes vaidlustatud kohtumääruse punktis 51, et apellandid eristuksid teistest enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist olemas olnud *woco*'dest.
- 40 Komisjon väidab, et Madalmaade ametiasutuste võetud kohustused puudutavad ainult vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisele järgnevat ajavahemikku. Apellantide esialgset olukorda see otsus seetõttu ei mõjuta. Lisaks sellele ei nõudnud komisjon esialgse abikava alusel makstud summade tagasimaksmist.
- 41 Komisjon rõhutab, et Madalmaade õigusnormid näevad ette uutele institutsioonidele loa andmise objektiivsete kriteeriumide alusel. Seega kuuluvad apellandid paratamatult majandustegevuses osalejate sellisesse ringi, mis võib suurened.

Euroopa Kohtu hinnang

- 42 Kõigepealt olgu rõhutatud, et vaidlusalune otsus võeti vastu 15. detsembril 2009, see tähendab pärast EÜ asutamislepingut muutnud Lissaboni lepingu jõustumist.
- 43 Muude muudatuste seas pehmendati Lissaboni lepinguga ELTL artikli 263 neljandas lõigus füüsiliste ja juriidiliste isikute poolt Euroopa Liidu aktide peale esitatud tühistamishagide vastuvõetavuse tingimusi, lisades sellesse kolmanda lauseosa. Nimelt, ilma et see lauseosa seaks füüsiliste ja juriidiliste isikute esitatud tühistamishagide vastuvõetavuse tingimuseks isikliku puutumuse, annab see selle õiguskaitsevahendi ka selliste üldkohaldatavate aktide suhtes, mis ei sisalda rakendusmeetmeid ja puudutavad hagejat otseselt (vt selle kohta 3. oktoobri 2013. aasta otsus kohtuasjas C-583/11 P: Inuit Tapiriit Kanatami jt vs. parlament ja nõukogu, punkt 57).

- 44 ELTL artikli 263 neljandas lõigus on seega ette nähtud kaks võimalust, mil füüsilisele või juriidilisele isikule on antud õigus esitada hagi akti peale, mille adressaat ta ei ole. Esiteks võib hagi esitada tingimusel, et see akt puudutab isikut otseselt ja isiklikult. Teiseks võib niisugune isik esitada hagi üldkohaldatava akti peale, mis ei sisalda rakendusmeetmeid, kui see akt puudutab teda otseselt (19. detsembri 2013. aasta otsus kohtuasjas C-274/12 P: Telefónica vs. komisjon, punkt 19).
- 45 Sellega seoses olgu meenutatud, et kriteerium, mille kohaselt sõltub füüsilise või juriidilise isiku hagi vastuvõetavus sellise otsuse peale, mille adressaat ta ei ole, ELTL artikli 263 neljandas lõigus sätestatud vastuvõetavuse tingimustest, kujutab endast avalikust huvist tulenevat asja läbivaatamist takistavat asjaolu, mille esinemist võivad liidu kohtud kontrollida igal ajal ja isegi omal algatusel (vt selle kohta 23. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-362/06 P: Sahlstedt jt vs. komisjon, EKL 2009, lk I-2903, punkt 22).
- 46 Üldkohus piirdus vaidlustatud kohtumääruses aga hagi vastuvõetamatuks tunnistamisel selle kontrollimisega, kas täidetud on apellantide isikliku puutumuse tingimus ELTL artikli 263 neljanda lõigus tähenduses, ning ei analüüsinud nimetatud hagi vastuvõetavust ELTL artikli 263 neljanda lõigu kolmandas lauseosas sätestatud muude, vähem rangete tingimuste aspektist, millele vastavuse kontrollimist ei saanud isikliku puutumuse puudumise tuvastamine kuidagi mõjutada.
- 47 Niimoodi toimides rikkus Üldkohus õigusnormi.
- 48 Niisuguse rikkumisega ei kaasne aga õiguslikke tagajärgi, kui selgub, et apellantide hagi ei vasta ELTL artikli 263 neljanda lõigu kolmandas lauseosas sätestatud vastuvõetavuse tingimustele.
- 49 Eespool nimetatud sätte kohaselt võib tühistamishagi esitada eeskätt üldkohaldatavate aktide peale, mis ei sisalda rakendusmeetmeid ja puudutavad hagejat otseselt.
- 50 Sellega seoses on Euroopa Kohus juba leidnud, et selleks, et hinnata, kas üldkohaldatav akt sisaldab rakendusmeetmeid, tuleb võtta aluseks selle isiku seisund, kes tugineb õigusele esitada hagi ELTL artikli 263 neljanda lõigu kolmanda lauseosa alusel (eespool viidatud kohtuotsus Telefónica vs. komisjon, punkt 30).
- 51 Lisaks tuleb seda hinnates, kas vaidlustatud akt sisaldab rakendusmeetmeid, juhinduda üksnes hagi esemest (eespool viidatud kohtuotsus Telefónica vs. komisjon, punkt 31).
- 52 Käesoleval juhul, ühelt poolt, palusid apellandid oma hagi, et kohus tühistaks vaidlusaluse otsuse, millega komisjon kinnitab abi E 2/2005 kokkusobivust ühisturuga pärast seda, kui Madalmaade ametiasutused võtsid seda abikava muutvad kohustused, mille raames apellandid said abi. Vaidlusaluse otsuse põhjendusest 41 nähtub, et nende kohustuste täitmiseks kehtestatakse uus ministri dekreet ja uus eluasemeseadus.
- 53 Teiselt poolt ei määrata vaidlusaluses otsuses kindlaks, millised spetsiifilised ja konkreetsed tagajärjed on Madalmaade ametiasutuste poolt abi E 2/2005 raames võetud kohustuste kohaldamisel apellantide tegevusele. Need tagajärjed avalduvad ministri dekree ja uue eluasemeseaduse rakendamiseks kehtestatud aktides, mis kujutavad endast sellisena rakendusmeetmeid, mida sisaldab vaidlusalune otsus ELTL artikli 263 neljanda lõigu kolmanda lauseosa tähenduses.
- 54 Eeltoodust tulenevalt ja ilma et oleks vaja vastata küsimusele, kas vaidlusalune otsus on „üldkohaldatav akt” eespool viidatud sätte tähenduses, tuleb sedastada, et kuna apellantide hagi ei vasta ELTL artikli 263 neljanda lõigu kolmandas lauseosas sätestatud vastuvõetavuse tingimustele, ei too vaidlustatud kohtumääruses Üldkohtu poolt toime pandud õigusnormi rikkumine, mis seisneb selles, et Üldkohus ei kontrollinud hagi vastuvõetavust ka nende muude tingimuste seisukohast, endaga kaasa õiguslikke tagajärgi.

- 55 Kuivõrd see küsimus on lahendatud, tuleb analüüsida apellantide apellatsioonkaebuse põhjenduseks esitatud esimest ja teist väidet.
- 56 Selles osas on selge, et vaidlusaluse otsuse ainus adressaat on Madalmaade Kuningriik.
- 57 Üldkohus tuletas vaidlustatud kohtumääruse punktis 28 meelde, et kolmandaid isikuid saab teisele isikule adresseeritud otsus isiklikult puudutada vaid siis, kui see otsus mõjutab neid mingite neile omaste tunnuste või neid iseloomustava faktilise olukorra tõttu, mis neid kõigist teistest isikutest eristab, ning seega individualiseerib neid sarnaselt otsuse adressaadiga (15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: Plaumann vs. komisjon, EKL 1963, lk 197, 223; 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-298/00 P: Itaalia vs. komisjon, EKL 2004, lk I-4087, punkt 36; eespool viidatud kohtuotsus Inuit Tapiriit Kanatami jt vs. parlament ja nõukogu, punkt 72, ja eespool viidatud kohtuotsus Telefónica vs. komisjon, punkt 46).
- 58 Õige on see, et – nagu rõhutas Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 47 – ainuüksi asjaolu, et on võimalik enam-vähem täpselt kindlaks määrata nende õigussubjektide arv ja isegi isik, kellele meedet kohaldatakse, ei tähenda mingil moel, et neid subjekte tuleb pidada sellest meetmest isiklikult puudutatuks, kui meedet kohaldatakse asjassepuutuva aktiga määratletud objektiivse õigusliku või faktilise olukorra alusel (vt eespool viidatud kohtuotsus Telefónica vs. komisjon, punkt 47).
- 59 Sellegipoolest tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kui otsus puudutab isikute rühma, kes olid selle akti vastuvõtmise hetkel identifitseeritud või identifitseeritavad rühma liikmetele omaste kriteeriumide põhjal, võivad need isikud olla sellest aktist isiklikult puudutatud, kuna nad kuuluvad majandustegevuses osalejate piiratud ringi ning see võib nii olla eeskätt siis, kui otsusega muudetakse õigusi, mille eraõiguslik isik on omandanud enne otsuse vastuvõtmist (vt selle kohta 13. märtsi 2008. aasta otsus kohtuasjas C-125/06 P: komisjon vs. Infront WM, EKL 2008, lk I-1451, punktid 71 ja 72 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 60 Käesoleval juhul tuleb märkida, nagu nentis ka Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 31, et kuna *woco* staatus omistatakse kuninga määrusega antava loaga, oli *woco*'de arv ja nende isik vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise ajal täpselt kindlaks määratud.
- 61 Vaidlust ei ole ka selles, et vaidlusaluse otsuse tulemusel muudeti alates 1. jaanuarist 2011, mil jõustus uus eluasemeseadus, abikava, mille kaudu oli kuni selle kuupäevani toetatud luba omavaid *woco*'sid, kusjuures muudatuste tulemusel muutusid *woco*'de tegutsemise tingimused varasemaga võrreldes vähem soodsaks eelkõige arvestades asjaolu, et – nagu apellandid kohtuistungil rõhutasid – muudetud kava alusel on vähenenud tegutsemisruum nende üürnike valimisel, kes võiksid kasutada *woco*'de hallatud eluasemeid ning ära kaob *woco*'de laenude garantiifond.
- 62 Neil asjaoludel tuleb sedastada, et apellandid kuuluvad majandustegevuses osalejate suletud ringi; see asjaolu individualiseerib neid selle otsusega seoses abi E 2/2005 puudutavas osas.
- 63 Järelikult rikkus Üldkohus õigusnormi, leides, et vaidlusalune otsus ei puuduta abi E 2/2005 käsitlevas osas apellante isiklikult.
- 64 Neist kaalutlustest tuleneb, et vaidlustatud kohtumäärus tuleb tühistada osas, milles sedastati, et vaidlusalune otsus ei puuduta abi E 2/2005 käsitlevas osas apellante isiklikult.

Esimeses kohtuastmes esitatud hagi vastuvõetavus

- 65 Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu teisele lausele võib Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse tühistamise korral teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda lubab.

- 66 Kuigi Euroopa Kohus ei saa selles menetlusstaadiumis Üldkohtule esitatud hagi sisuliselt lahendada, on tal seevastu vajalikud andmed, et teha lõplik otsus selle kohta, kas abi E 2/2005 käsitlevas osas vaidlusaluse otsuse peale esitatud hagi on vastuvõetav.
- 67 Sellega seoses olgu esiteks meenutatud, et füüsilise või juriidilise isiku esitatud tühistamishagi on vastuvõetav üksnes siis, kui viimati nimetatul on huvi vaidlustatud akti tühistamise vastu. Selline huvi eeldab, et selle akti tühistamine võib iseenesest tekitada õiguslikke tagajärgi ja et hagi tulemusel võib selle esitanud pool saada mingit kasu (vt selle kohta 17. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-519/07 P: komisjon vs. Koninklijke FrieslandCampina, EKL 2009, lk I-8495, punkt 63).
- 68 Teiseks peab akt, mille tühistamist hagejad taotlevad, neid hagejaid vastavalt ELTL artikli 263 neljanda lõigu teisele lauseosale mitte ainult isiklikult, vaid ka otseselt puudutama, mis tähendab, et see akt peab mõjutama otseselt nende poolte õiguslikku olukorda ega tohi jätta nimetatud akti rakendama kohustatud asutustele mingit kaalutusõigust – akti rakendamine on puhtautomaatne ja tuleneb vaid liidu õigusnormidest, ilma et kohaldataks muid vahenorme (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Koninklijke FrieslandCampina, punktid 48 ja 49).
- 69 Käesolevas asjas tuleneb ühelt poolt käesoleva kohtuotsuse punktist 66, et kuna abikava E 2/2005 muutmise tulemusel muutusid *woco*'de tegutsemise tingimused varasemaga võrreldes vähem soodsaks, siis kaasneks vaidlusaluse otsuse tühistamisega osas, milles see käsitleb nimetatud abikava, tagajärg, et säilivad varem kehtinud ning luba omavate *woco*'de suhtes soodsamad tingimused.
- 70 Seega tuleb tuvastada, et apellantidel on õigustatud huvi vaidlusaluse otsuse tühistamise suhtes abi E 2/2005 puudutavas osas.
- 71 Teiselt poolt olgu meenutatud, et nagu nähtub vaidlusaluse otsuse põhjendusest 74, võttis komisjon selle otsuse vastu määruse nr 659/1999 artikli 19 lõike 1 kohaselt.
- 72 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 43–45 meenutas, muudab määruse nr 659/1999 artikli 19 lõike 1 kohase menetluse raames komisjoni otsus, millega liikmesriigi ettepanekud protokollitakse, nimetatud ettepanekud siduvaks.
- 73 Seda järeldust ei võimalda seada kahtluse alla asjaolu, et vaidlusaluse otsusega protokollitud muudatused kehtestati Madalmaade õigusnormides. Nimelt rõhutas ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 94 ja 98, et Madalmaade Kuningriigil ei ole vaidlusaluse otsuse rakendamisel kaalutusõigust.
- 74 Seega mõjutab vaidlusalune otsus abi E 2/2005 puudutavas osas otseselt apellantide õiguslikku olukorda.
- 75 Kõikidest eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et apellantide poolt Üldkohtule esitatud tühistamishagi tuleb tunnistada vastuvõetavaks, kuna apellantidel on esiteks põhjendatud huvi vaidlusaluse otsuse vaidlustamise vastu abi E 2/2005 puudutavas osas ning teiseks puudutab vaidlusalune otsus neid E 2/2005 käsitlevas osas isiklikult ja otseselt.

Kohtukulud

- 76 Kuna kohtuasi saadetakse tagasi Üldkohtule, tehakse käesoleva apellatsioonimenetlusega seotud kohtukulude osas otsus hiljem.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

- 1. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 16. detsembri 2011. aasta määrus kohtuasjas T-203/10: Stichting Woonpunt jt vs. komisjon osas, milles sellega tunnistatakse vastuvõetamatuks Stichting Woonpunti, Stichting Havenstederi, Woningstichting Haag Woneni ja Stichting Woonbedrijf SWS.Hhvl-i tühistamishagi komisjoni 15. detsembri 2009. aasta otsuse K(2009) 9963 (lõplik) Riigiabi E 2/2005 ja N 642/2009 – Madalmaad – Olemasolev abi ja spetsiaalne projektiabi elamuehitusega tegelevate ühingute jaoks peale abikava E 2/2005 käsitlevas osas.**
- 2. Jätta apellatsioonkaebus ülejäänud osas rahuldamata.**
- 3. Tunnistada käesoleva resolutsiooni punktis 1 nimetatud tühistamishagi vastuvõetavaks.**
- 4. Saata kohtuasi tagasi Euroopa Liidu Üldkohtule käesoleva resolutsiooni punktis 1 nimetatud tühistamishagi kohta sisulise otsuse tegemiseks.**
- 5. Kohtukulude kandmine otsustatakse edaspidi.**

Allkirjad